ומדינים כבריח ארמון אח נפשע מקרית

עוז זה לוט שפירש מאברהם ומדינים כבריח

ארמון שהמיל מדינים יוכבריחין וארמון ילא

יבא עמוני ומואבי בקהל ה' ידרש רבא

ואיתימא רבי יצחק מאי דכתיב ילתאוה

יבקש נפרד ובכל תושיה יתגלע לתאוה יבקש נפרד זה לום ובכל תושיה יתגלע

שנתגלה קלונו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות

ידתנן אעמוני ומואבי אסורין ואיסורן איסור ידתנן מואבי

עולם יאמר עולא תמר זינתה זמרי זינה

תמר זינתה ∘יצאו ממנה מלכים ונביאים

זמרי זינה נפלו עליו כמה רבבות מישראל

יאמר ר"ג בר יצחק גדולה עבירה לשמה

ממצוה שלא לשמה והאמר רב יהודה אמר

רב ילעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אָפי׳ שלא לשמן שמתוך שלא לשמן בא

לשמן או אלא אימא כמצוה שלא לשמה

דכתיב יתבורך מנשים יעל אשת חבר הקני מנשים באהל תבורך מאן נשים שבאהל

שרה רבקה רחל ולאה "א"ר יוחנן שבע

בעילות בעל אותו רשע באותה שעה

שנאמר יבין רגליה כרע נפל שכב וגו'

והא קא מתהניא סמבעילה דיליה א"ר

יוחנן כל מובתן של רשעים אינה אלא

רעה אצל צדיקים שנאמר זהשמר לך

ימדבר עם יעקב ממוב ועד רע בשלמא יימדבר עם

רע שפיר אלא מוב אמאי לא אלא לאו

ש"מ מובתו רעה היא ש"מ: גופא יאמר

רב יהודה אמר רב לעולם יעסוק אדם

בתורה ובמצות אפי' שלא לשמן שמתוך

שלא לשמן בא לשמן שבשכר מ"ב קרבנות

שהקריב בלק הרשע זכה ויצאה ממנו רות

יוא"ר יוםי בר' חנינא רות בת בנו של עגלון

ימלך מואב היתה ∞א"ר חייא בר אבא א"ר י

יוחנן מנין שאין הקב"ה מקפח אפי' שכר

שיחה נאה דאילו בכירה דקריתיה מואב א"ל רחמנא יאל תצר את מואב ואל

תתגר בם מלחמה מלחמה הוא דלא

אבל צעורי 🐿 צעריגן ואילו צעירה

דקריתיה בן עמי אמר ליה ״אל תצורם ואל

תתגר בם אפילו צעורי לא תצערינן כלל

א"ר חייא בר אבין א"ר יהושע בן קרחה

לעולם יקדים אדם לדבר מצוה שבשכר

לילה אחת שקדמתה בכירה לצעירה

זכתה

ליה בשם עבודת כוכבים שלו והתורה אמרה לא ישמע על פיך (שמות כג).

וגבי יעל אשת חבר מאי רעה איכא גבה דהטיל בה אותו רשע זוהמא

דאמר מר בשעה שבא נחש ח וכו' ישראל וכו' (יבמות קג:): וילאה ממנו רות.

שינא ממנה דוד שריוהו להקב"ה בשירות ובתשבחותשי : **ארבעים ושתים**

קרבנות. משבע מזבחות שערך בג' מקומות ועל כל אחד ואחד העלה פר

ואיל שהם י"ד לכל מעמד ומעמד וג' פעמים י"ד עולין מ"ב וקרבנותיו של

בלק הוו שלא לשם מלוה: דקריתיה מואב. שמשמע מאבי: בן עמי.

א) [ל"ל בין ישראל לעמון כך איתא בהוריות], ב) הוריות

י: ג) שם ויבמות עו:.

ד) הוריות י:. ה) ומגילה י:

סוטה י:], ו) הוריות שם, ו) הוריות י: יבמות קג., ה''ל מעבירה, ט) [ל"לפן

תדבר וכ"א ביבמות על נכון], י) סנהדרין קה:

פסחים נ: ערכין טו: סוטה

כב: מז. ע"ש הוריות י:,

כ) ובהוריות י: איתא דאמר

וע"ש וע"ע בסנהדרין קה: גם בסוטה מז. ע"ש], () [גי"

ע"י בן בנו של בלק], מ) הוריות י: ב"ק לח:,

נ) ב"ק לח: הוריות יא.,

ם) וברחשית ית. שם לחו.

ע) [ברכות ז:ן, פ) נשם יען,

ל) [שם], ק) [עי׳ בספר אורח

מישור וגם פי׳ נכוו ע״ז בם׳

מקום שמואל],

הגהות הב"ח

(מ) גמ' לכל לעורי צעריה

ואילו וכו׳ לא צעריה כלל:

גליון הש"ם

רש"י בד"ה שרה רחל ולאה כו' אלא כדי וכו'. עי' יבמות לף קג ע"ל תד"ה והא וסנהדרין לף

נר מצוה

: 12

יח סמג לאון קיד טוש"ע אה"ע סימן ד סעיף ב: ב מיי פ"י מהלי משובה הלכה ה סמג עשין יב [טוש"ע י"ד רמו סעיף כן:

תורה אור השלם ו. לא יָבא עמוני ומואָבי יַנָם דור עַשִּׂירָ לא יבא להם בקהל יי עד עולם: דברים כג ד 2. לְתַאֲוָה יְבַקֵּשׁ נִפְּרָד 2. לְתַאֲוָה יְבַקֵּשׁ נִפְּרָד בָּכָל תוּשִׁיָה יִתְגַּלְע:

3. הְבֹרֶךְ מִנְשִׁים יְעֵל אַשֶׁת חֲבֵר הַקֵּינִי מִנָּשִׁים בָּאהֶל תִברָך:

4. ביו רגליה כרע נפל ָּא: בֵּין רַגְּלֶיהָ כְּּרֵע נְפָּל שָׁכָב בֵין רַגְלֶיהָ כְּרַע נְפָל בָּאֲשֶׁר כְּרַע שָׁם נְפָל שופטים ה כז שדוד: שָּהְיה: שוּפּטים הְּלְּכְּן 5. וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לְּכְּן הָאֲרַמִּי בַּחֲלֹם הַלְּיְלָה וְיֹאמֶר לוֹ הִשְּׁמֶר לְךְּ פֶּן תְּדַבֵּר עם יַעֲלְב מְטוֹב תְּדַבֵּר עם יַעֲלָב מְטוֹב עַד רָע: בראשית לא כד בראשית לא כד 6. וַיּאמֶר יְיָ אֵלַי אַל הָצֵר אֶת מוֹאָב וְאַל הַתְגָר בָּם מִלְחָמָה כִּי לֹא אָתֵן לְךְּ מֵאַרְצוֹ יְרָשָׁה כִּי לְבְנֵי לוֹט נְתַתִּי אֶת עָר לִבְנֵי לוֹט נְתַתִּי אֶת עָר יְרְשָׁה: דברים ב'ט 7. וְקַרְבָתַ מוּל בָּנִי עַמּוֹן וְקְרְבְהְ מוּל בְּנֵי עָמוּן
אַל תְּצָרְם וְאַל תִּתְנֶּר בְּם בִּנִי לֹאַ אֶתוֹן מֵאֶרֶץ בְּנֵי עַמוֹן לְךְּ יַרְשָׁה בִּי לִבְנֵי לֹמון
לוט נְתַתִּירָהְ יְרָשְׁה:

נוסחת הריב"ן

א] שאינן עוד מותרין להתערב בישראל כדכתיב כו": בו לא נאמר אלא: נו . ב] נו נוונו ג] ומואבי בקהל ה': ד] אסורין כו': ה] הריב: וז על חוה כדכתיב הנחש יאני לשת נשואיו הנויל בה ווהמא הטיל בה ארם מחמת ילרו פסקה מהן זוהמתן הטינוף לפי שקבלו תורה טהורה עובדי כוכבים שלא עמדו בהר סיני לא פסקו מהן זוהמא והיינו דא"ל הקב"ה לנחש כי עשית זאת . ארור אתה איזה מעשה עשה ארת מהוא מיים מעשים עשים אלא שבא על חוה ובבעילתו הטיל בה זוהמא: ז] דמשמע מאב: חו אלא אפיי: טן מאב: ין את אביה ואילו לעירה דקריתיה בן עמי אפ״ה חפה עליה דכתיב בה בדידה ותשכב עמו הק"ד:

פי' הרא"ש

וע"י כך באו לידי מעשה ב' בנותיו ונולדו עמון ומואב האסורים לבוא בקהל: כבריח ארמון כנוס בו חום: יבקש נפרד הלך אחר תאות לבו כאמר' לעיל כל הפסוקים לשם עבירה נאמרו: בכל תושיה יתגלע. שבע״פ דתנן עמוני ומואבי . לבא בקהל יייי ---ואיסורן איסור עולם: תמר זנתה ויצאו ממנה מלכים ונביאים מלכים מדוד

אמוץ ואמציה אחי היו ולשם שמים נתכוונה לבנות מזרעו של יעקב כדכתיב כי ראתה כי גדל שלה: איני מדקאמרת גדולה הגדון האסבר בין החוד לשם כם נוזבותו בילות שלה אינות בילות בין בין בין החוד בין היותר בין בין החוד בין קימורו הע עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה מכלל דמצוה שלא לשמה גירעה ומדקאמר שמתוך שלא לשמה בא לשמה אלא שממה שמתילא שמתוך כך בא לעשות מצוה לשמה. ומשני אימא גדולה עבירה לשמה כמצוה שלא לשמה דתרווייהו מעלי: מנשים באהל מברכת נשים שבאוהל תבורך גם היא. שנאמר בין רגליה כרע נפל ז' אינון כריעה נפילה ושכיבה: והא מתהניא מעבירה שופטים ה כד). בין רגליה. צין ירטוסיה, שנא עליה סיסרא ועסוונה כדי לייגעו (יבמות קג). נהי נמי דלא קשה לן תהרג ואל תעבור משום דקרקע עולם היא ולא עבדה מעשה מ"מ היאך הפסוק משבחה כיון שנהנית מעבירה: שנא' השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע. ובפרק מצות חליצה מסיק בשלמא גבי יעקב משום דמדכר שמא דע"ז אלא גבי יעל מאי רעה איכא ומשני דשדי בה זוהמא: ארבעים ושתים קרבנות ג' פעמים ז' מזבחות ופר ואיל במזבח:

כבריחים לארמון ע"י ריב שהיה בין לוט ובין אברהם

החילונים יכולין להיכנס לפנים כך נעשו עמונים ומואבים שאסורין לבא בההל ובבראשית רבה דריש לפי שחמורין בקהל ובעזרה ב כטמחים: לתאות יבקש נפרד זה לום. שניקש להפרד מאנרהם כדכתיב ויפרדו כדי למלאות תאותו בעבירה: ובבל תושיה יתגלע. בכל התורה יתגלע קלונו בשתי תורות בתורה שבכתב לא יבא עמוני ומואבי היינו בבתי כנסיות ובתורה שבע"פ בבתי מדרשות ששונים בהם עמוני [ומואבי] אסורין ואיסורן איסור עולם: תמר זינתה. אבל נמכוונה לשם שמים כדכתיב כי ראתה כי גדל שלה: וילאו ממנה מלכים. כדכתיב בסוף רות ואלה תולדות פרץ וכו' עד ישי: ונביאים. דאמר מר אמון ואמליה אחים הוו ואמליה המלך מזרע דוד וישעיה ואמוץ נביאים היו דגמירי בכל מהום שהזכיר בן (תורה) שם [אביו] בנביאות

גם אביו נמיג היה נביא: שמתוך שלא לשמה בא לשמה. וא"ת והא אמרינן בעלמא (ברכות דף יו.) העוסק במלוה שלא לשמה נוח לו שלא נברא וי"ל דהתם מיירי שעוסק בתורה שלא לשמה לקפח אחרים והכא קאמר שעוסה בתורה שלא לשמה להתגדר ולקנות שם: שבותוך שלא לשמה בא לשמה. ואת אתרת דעבירה לשמה עדיפה ממצוה שלה לשמה דן דיש נה עדיפה קנת: **ומאן אינון** נשים באהל שרה ורבקה ורחל ולאה. בשרה כתיב והנה היא באהל (בראשית יח) ברבקה כתיב ויביאה יצחק האהלה שרה אמו (שם כד) ברחל ולאה כתיב ויצא מאהל לאה ויבא באהל רחל (שם לא) ומנשים היינו ה] דכתיב נשים יו שבע בעילות בעל סיםרא. דו׳ פעמים כתיב כריעה נפילה ושכיבה: ןהא מתהניא מעבירה. ונהי נמי דלה קשה לו תהרג ולא תעבור כדאמרינן שילהי פרק בן סורר ומורה (סנהדרין עד:) דאסתר קרקע עולם היתה מ"מ למה משבחה הכתוב והלא היא נהנית מן העבירה ומשני לא היתה לה הנאה דטובתן של רשעים רעה דכתיב השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע ובפרק מלות חלילה (יבמות קג:) מסיק בשלמא גבי לבן דקמדכר שם דעבודת

כוכבים אלא גבי יעל מאי רעה ומשני דשדא בה זוהמא: ארבעים ושתים קרבנות. שעשה נג' המקומות ז' מזנחות וככל מזבח ומזבח הקריב פר ואיל הרי מ"ב קרבנות והיינו

שלא לשמה דההריבן כדי לחלל ישראל: בת בנו של עגדון. לאו דוקא נקט בת בנו וכן [בחלק] (סנהדרין קה:) דאמר בתו של עגלון לאו דוקא אלא הרבה דורות היתה אחר עגלון דאמר פרק החולץ (יבמות מח:) מפני מה גרים מעונים בזה"ז מפני ששיהו עלמן לבא תחת כנפי שכינה מאי קרא ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלמה אשר באת לחסות תחת כנפיו משמע שהיתה רות קטנה כשנתגיירה והרי יש מעגלון ועד אבלן יותר ממאתים שנה ודוק ותשכח [ואמרי'] (ב"ב לא.) אבלן זה בועו ון ואי בתו של עגלון היתה א"כ לא היתה קטנה:

ומדינים כבריח ארמון. על שהעיר מדינים: בינו לבין ישראל מדינים כבריח ארמון. בשביל שהעיל מריבה בינו ובין אברהם כדכתיב אל נא תהי מריבה גרם לו שנפרדו זה מזה ונעשו זה כדכתיב אל נא תהי מריבה וגרמה לו מריבה להפרד מאברהם כנגד זה כבריחים שנועלין לארמון שאין החיצונים יכולים להיכנס וע"י כן נכשל בבנותיו ונעשה כבריחים שנועלין את הארמון שאין בחוכו כן נעשו עמונים ומואבים אשאינן מותרין לבא בקהל ישראל

כדכתיב לא יבא עמוני ומואבי: ל**תאוה יבקש נפרד.** לדבר עבירה יבקש מי שנפרד ואיזה זה לוט שנפרד מעל אברהם כדכתיב ויפרדו איש מעל אחיו (בראשית יג) וסמיך ליה ויסע לוט מקדם שהוא נפרד תחילה: ובכל מושיה יסגלע. ובתושיה לח נאמר פוכאן אלא ובכל חושיה לומר לך שנתגלע קלונו בשתי תורות דתורה נקראת תושיה דכתיב הפליא עלה הגדיל תושיה (ישעיה כח) תורה שבכתב ותורה שבעל פה בתורה שבכתב בבתי כנסיות כדכתיב לא יבא עמוני ומואבי בו בתורה שבעל פה בבתי מדרשות כדתנן עמוני ומואבי דו כו': יתגלע. כמו ולפני התגלע הריב נטוש (משלי יו) שהוא לשון גילוי דגרסינן במסכת סנהדרין (דף ו:) קודם שנגלה לך הוהדין כו': סמר שוינתה. ונתכוונה לשם מלוה כדי להעמיד זרע כדכתיב כי ראתה כי גדל שלה (ברחשית לח): זמרי זינה. ונתכוון לשם עבירה: ויצאו ממנה מלכים ונביאים. מלכים מדוד ונביאים מישעיה כדאמר מר (סוטה י:) אמון ואמליה אחים הוו וגמירי (מגילה טו.) כל מהום שהזכיר הכתוב נביה ושם אביו בנביאות בידוע שהוא נביא בן נביא: גדולה עבירה לשמה. כלומר לשם מלוה: מחוך שלה לשמה בה לשמה. אלמא דמנוה שלא לשמה

חשיבא דלידי מלוה היא מביאה ואת

אמרת דעבירה לשמה גדולה הימנה:

אלא אימא גדולה עבירה לשמה

כמלוה שלה לשמה. ששתיהן שוות:

דכתיב תבורך מנשים יעל בן חשת

חבר הקיני. כלומר כאותן נשים שמלינו

בהן שעשו מנות שלה לשמה ובכולן

נאמר בהן אהל: מבורך. על שעשתה

עבירה לשמה כדי להתיש כחו של

אותו רשע כדי שתהא יכולה להורגו:

שרה רחל ולחה. שחמרו לבעליהן

לבה הל שפחתן ולה לשם מלוה

נתכוונו ° אלא כדי שמתקנאות זו בזו

רחל באחותה ושרה ולאה באמהות

וכולן נאמר בהן אהל כדכתיבי קראים:

שבע בעילות. בין כריעה ונפילה

ושכיבה אית בהו שבע בהאי קרא:

אלא עוב אמאי. מוהר ליה שלא

לדבר עמו: אלא לאו שמע מינה

טובתו רעה היא. ומאי רעה איכא

דאי מפיש במילי בהדיה אתי לאשתבועי

עד ע"ב תד"ה והא: הנהות מהר"ב רושרורו

אן גמ' אלה אימה בחצוב שלא לשמה. נ"ב עי' א"מ: ב] רש"י ד"ה דכתיב כו׳ שם חבר הקני וכו'. נ"ב עי' א"מ: ג] תום' ד"ה תמר זינתה וכו' דגמירי ממר זינמה וכוי דגמיכי בכל מקום שהזכירה מורה שמו ושם הציו כל"ל: ד] ד"ה שממון וכוי דיש בה עדיפה קלמ. נ"ב עי" ה"מ: ה"ן ד"ה ומאן וכו' ומנשים היינו דכתיב נשים. תיבת דכתיב נמחק. ונ"ב ומנשים דכתיב היינו נשים שבאהל כל"ל עי א"מ: ו] ד"ה בת וכו' ואי בתו של עגלון היתה כו' נ"ב עי׳

הגהות התוספות 1. בס"א מדנים. 2. נדל"ל כטמאים בעזרה. 3. חיבת

מוסף רש"י

נפשע. נמרד, שמרד כו שפירש ממנו (הוריות י:). מקרית עוז. עוז כמו עז, אברהם כדכתיב (ישעיה נא) אל לור חולבתם (שם). שהטיל מדינים. כינו וכין בני ישראל כבריחים שנועלים זהחיצונים אינה ליכנס לפנים, וכך אין עמוני ומואבי יכולין להתערב בישראל, דכתיב לא יבא עמוני ומואבי (שם). לתאוה. של ענירה יבהש ויפרדו איש מעל אחיו (שם). יתגלע. כמו (משלי יו) לפני זינתה. ונתכוונה

בלשון נקיה הוא דלא רלתה להודיע דמאביה נתעברה: אמר אל סלורם ואל ססגר כם. ומדלא כתיב בהו מלחמה שמע מינה דאפי׳ המגלע, לשון גלוי לערא לא ליעביד להו. ולא עוד שדאפי׳ בכירה דקריתיה שאב הכתוב לשום מצוה כדי להעמיד זרע פרסמה דכתיבש ותשכב את אביה יוובלעירה כתיבט ותשכב עמו:

זמרי זינה. ונתכווו לשום עבירה (שם). והאמר רב יהודה אמר רב כו'. מדחלמר גדולה עבירה לשמה ממלוה שלא לשמה. מכלל המנור של לל לפתר גרעות או הלחל כד יהודה כדי (שם). מאן גשים שבאהל שרה רבקה רחל ולאה. שה מכלל המנור שבאהל שרה רבקה רחל ולאה. שה שנאמר בה הנה באהל, רבקה שנאמר בה ובילה בהל באהל המל לאה וצלה של המל בה בהל באהל באהלה לאה של המל בה הנה באהל.

זכתה